

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Bảy, ngày 27/12/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 292: Đạo là phép tắc của tự nhiên

Chúng ta làm việc thuận với tự nhiên thì đó chính là đạo. Một người con hiếu thảo với cha mẹ thì đó là thuận đạo, bất hiếu là nghịch đạo. Một người học trò luôn nghĩ đến ân đức của Thầy thì đó là đạo, ngược lại là học trò nghịch đạo. Một công dân phải biết kính yêu tổ quốc, trái lại là nghịch đạo. Cho nên đạo là phép tắc, là chuẩn mực của tự nhiên. Cổ Thánh Tiên Hiền rất xem trọng việc bồi dưỡng pháp thân huệ mạng của mình còn phàm phu ngày ngày bồi dưỡng cho cái thân giả tạm, chăm chút cái thân này, sợ thân bị mệt, sợ thân bị thiếu nên bồi bổ cho nhiều, đến lúc cái thân ấy cũng tan rã. Đây là định luật không cách gì khác hơn được.

Hòa Thượng nói: ***“Khổng Lão Phu Tử từng nói: “Sáng nghe đạo, chiều chết cũng vui lòng”. Từ trong câu nói này của Khổng Lão Phu Tử, chúng ta biết được rằng Thánh nhân của thế gian và xuất thế gian đều xem trọng pháp thân huệ mạng mà không xem trọng sinh mạng. Vì sao vậy? Bởi vì sinh mạng là thân sinh diệt, pháp thân huệ mạng của chúng ta mới là vĩnh hằng, bất sanh bất diệt. Con người ở thế gian chấp trước thân này là ta, đây là một cái thấy sai lầm. Phật Bồ Tát nói với chúng ta rằng pháp thân mới thật là ta”***.

Biết được điều này, chúng ta sẽ làm pháp thân huệ mạng sáng tỏ hơn, còn thân thể của mình, chúng ta xem nó như chiếc bè, không để nó mục nát mà đủ vững chắc, đủ mạnh mẽ để vượt qua sóng gió giúp chúng ta sang bên kia sông. Cho nên Hòa Thượng thường nhắc chúng ta rèn cả thân và tâm, đáng ra thân phải động và tâm phải tĩnh nhưng ngày nay, thân của chúng ta thường không động, luôn ngồi trước máy tính trong phòng làm việc, thậm chí ngồi hàng nhiều giờ đồng hồ.

Một đạo lý là khi con người hòa mình vào đại tự nhiên thì không có trở ngại gì với đại tự nhiên, giống như các Thầy đi bộ hành gần như không có bệnh. Còn chúng ta, rời xa đại tự nhiên lâu rồi nên vừa gặp một chút nắng, chút mưa thì liền

bị bệnh. Chúng ta trong nhiều đời nhiều kiếp đã xả không biết bao nhiêu thân, xả thân rồi thọ thân, thọ thân rồi xả thân. Cho nên, Hòa Thượng nói cái thân này không phải là ta.

Hòa Thượng cho biết khi Phật pháp chưa đến đất nước của Ngài thì Thánh Hiền cũng đã nhận ra rằng: *“Cái thân này không phải là ta!”* *“Ta khổ vì ta có thân!”* Hòa Thượng nói: ***“Chúng ta là hàng hậu học, cách ly với Thánh Hiền nhiều năm, vậy mà ngay trong cuộc đời này chúng ta nghe được đạo. Đây là nhân duyên hy hữu!”*** Trong Kinh Hiền Ngu, có nhiều câu chuyện kể về tiền kiếp của Thích Ca Mâu Ni Phật, chỉ vì cầu đạo mà đánh đổi nhiều thứ như đánh đổi đôi mắt, đánh đổi cả vợ con mình. Mới nghe điều này, nhiều người sẽ không chấp nhận, tuy nhiên, hãy quán sát sâu sắc để thấy rằng có biết bao nhiêu lần chúng ta có thân này và khi chết đi đều không nghe được đạo. Biết bao nhiêu lần chúng ta có gia đình và đến lúc ra đi, gia đình tan rã, mà chúng ta cũng không nghe được đạo.

Người chân thật giác ngộ biết được rằng sự sum họp gia đình này chỉ là tạm bợ rồi một ngày cũng phải chia tay. Đây là thật! Ai rồi cũng phải chia tay với người thân của mình. Một người phụ nữ có con bị chết đã đến gặp Phật xin Phật cứu con mình, Phật nói với bà hãy đi tìm nắm tro trong gia đình nào chưa từng có ai phải ly biệt, chia tay người thân. Bà đã đi tìm, mỗi mồn không được bởi người ở bất kỳ gia đình nào từ thành thị đến ngõ ngách thôn quê đều nói với bà rằng họ vừa mất một người thân. Bà quay về gặp Phật và được Phật nói rằng: *“Sanh lão bệnh tử là định luật, không ai có thể tránh khỏi định luật này. Con của bà cũng nằm trong định luật này.”*

Cho nên, người có trí tuệ sẽ xem trọng ở đạo vì đạo mới cho con người trở nên vĩnh hằng, còn tình chấp thế gian rồi cũng đến hồi kết thúc, ai ai cũng phải ngậm ngùi đưa tiễn người thân về thế giới bên kia. Đạo chính là chuẩn mực, là giáo huấn của Thánh Hiền, giáo huấn của Phật, Bồ Tát. Ngày ngày chúng ta nghe được những lời giáo huấn của các Ngài thì đây là nhân duyên hy hữu.

Hòa Thượng nói: ***“Sau khi nghe đạo, quan trọng nhất là phải tu hành, phải chân thật có chuyển đổi.”*** Sau khi nghe rồi mà không có bất kỳ sự chuyển đổi nào thì đó là điều đáng tiếc. Nếu nghe đạo rồi mà không tu hành, không chuyển đổi thì chẳng ích gì. Người xưa gọi là đi vào kho báu mà ra về tay không. Có

người từng khoe rằng họ đã nghe đạo được 30 - 50 năm nhưng thể hiện của họ hằng ngày vẫn là chìm đắm trong ảo danh ảo vọng, tự tư tự lợi tham sân si mạn càng ngày càng lớn.

Hòa Thượng nói: **“Đạo là ở chỗ nào? Đạo chính là ngay khởi tâm động niệm, hành vi trong đời sống thường ngày của chúng ta phải tương ứng với sự thật.”** Ngày ngày chúng ta phải làm đúng vai trò bổn phận của mình thì đó là đạo. Ngày ngày chúng ta cho con ăn ngon, mặc đẹp là tròn bổn phận sao? Đó là chúng ta đang dung dưỡng cho thân của chúng chứ không phải giúp làm tăng trưởng tánh đức của trẻ. Cho nên, ngày ngày chúng ta thường làm trái với đạo, trái với trật tự. Làm đúng trật tự mới là đạo.

Hòa Thượng nói: **“Đạo là phép tắc của tự nhiên, không phải một ai đó sáng tạo ra. Trong Phật pháp có nói một câu: “Pháp nhĩ như thị” - pháp vốn là như vậy, đơn giản dễ hiểu hơn nữa là cách nhìn, cách nghĩ, cách nói, cách làm của chúng ta phải tương ứng với chân tướng của sự thật thì đây chính là đạo.”** Chúng ta thấy dòng sông, con suối luôn phải uốn quanh mà không đi thẳng tuy nhiên, có nhiều người tham thố, muốn nắn lại dòng chảy nên be bờ lại. Cố tình làm sai đi dòng chảy của nước nên qua một trận mưa là nước phá tung hết. Pháp nhĩ như thị tức là pháp vốn là như vậy nhưng chúng ta cố tình làm sai theo cách thấy của riêng mình nên bị chướng ngại.

Mỗi chúng ta đều bị chi phối bởi tập khí xấu ác của chính mình nên chúng ta đi sai con đường đạo. Hai huynh đệ xung đột với nhau, liền báo cáo với Hòa Thượng. Tiểu đệ sau khi mách lỗi của sư huynh liền nói: **“Sư huynh có lỗi toàn phần!”** Hòa Thượng nghe được liền nói: **“Ông đúng!”** Sau đó Sư huynh cũng mách lỗi sư đệ và nói: **“Sư đệ lỗi toàn phần mà sư đệ cố chấp không chịu thừa nhận ạ!”** Hòa Thượng nghe rồi cũng nói: **“Ông đúng!”**. Sau khi hai huynh đệ đi rồi, người thị giả đứng hầu bên cạnh liền nói với Hòa Thượng rằng: **“Hòa Thượng ơi, con thấy sư huynh sai mà!”** Hòa Thượng nghe xong cũng nói: **“Ông cũng đúng!”** Rõ ràng, ai cũng đang cố chấp cho rằng mình là đúng, vậy cuối cùng ai là người đúng? Chỉ có Hòa Thượng là đúng, còn người thị giả đang rơi vào cảm tình, có cái nhìn thiên vị.

Hằng ngày, chúng ta cố gắng diễn đạt cho mọi người thấy rằng việc làm của chúng ta là đúng. Nhưng thật ra chúng ta phải hiểu rằng phạm phu thường đầy

rẫy ảo danh ảo vọng, tự tư tự lợi, ý niệm hưởng thụ năm dục sáu trần, tham sân si mạn, cho nên cách thấy, cách nghĩ, cách làm của chúng ta đều rơi vào những tập khí này, luôn thiên lệch, bị vắn cong bởi các ý niệm: “*Đó là nhà ta! Đó là trường ta! Đó là người của ta! Đó là đồ của ta! Hệ thống của ta!...*”. Như vậy thì làm sao mà đúng với đạo được! Bao giờ con người không bị tập khí phiền não xấu ác chi phối thì khi làm, mọi thứ mới tương ứng với chân tướng sự thật. Cho nên không dễ dàng thấu hiểu và thâm nhập được đạo, đồng thời việc này đòi hỏi phải qua nhiều năm hành trì, thực nghiệm và thể hội!

Ví dụ như việc bố thí, cho đi. Người ta làm thì không thấy vui, nhưng chúng ta càng làm thì lại càng thấy vui? Bởi người ta không thấu hiểu nên càng làm càng thấy tổn thất; chúng ta làm thì không thấy như vậy nên chỉ thấy vui. Hằng ngày, trong khởi tâm động niệm, chúng ta luôn nghĩ đến các việc chân thật có lợi ích cho người; do đó, tất cả việc làm của chúng ta gần như đã trở thành một thói quen.

Bố thí không phải là việc làm riêng lẻ mà đã trở thành khởi tâm động niệm của chúng ta một cách tự nhiên, như Hòa thượng từng nói: “Việc tốt cần làm, nên làm, không công không đức”. Vì vậy, chúng ta càng bố thí, cho đi lại càng thấy vui. Nếu vì mình mà nghĩ thì vọng tưởng, phân biệt, chấp trước sẽ khởi lên — ví dụ như lo lắng lời lỗi. Từ đó, chính sự vọng tưởng, phân biệt, chấp trước sẽ ngăn ngại việc thiện, việc bố thí của chúng ta.

Do đó, chúng ta hãy chuyển đổi thói quen trước đây — như tự tư tự lợi, ích kỷ, bòn xén — bằng cách biến mọi khởi tâm động niệm của chúng ta đều vì người khác mà lo nghĩ. Chúng ta làm mãi, làm miết như vậy một thời gian thì ý niệm vì người lo nghĩ cũng sẽ trở thành thói quen. Việc làm của chúng ta lúc đó sẽ rất vui.

Từ “bố thí”, từ “tặng quà” lúc ấy chỉ là ngôn ngữ được nói ra cho mọi người hiểu; còn bản thân chúng ta không thấy đó là bố thí nữa, mà việc làm ấy trở thành một hành động tự nhiên. Tự nhiên, đó chính là đạo! Nếu có cảm tình dụng sự — người này ghét không tặng, người này thích thì tặng — vậy thì chúng ta đang làm trong sự phân biệt, chấp trước. Như thế chính là tạo nghiệp, là sai với đạo. Chúng ta hãy dùng tâm bình đẳng, tâm chân thành, tâm từ bi mà làm.

Hòa Thượng giải thích một cách cao hơn nữa: ***“Chân tướng sự thật chính là thật tướng của các pháp mà trên Kinh Bát Nhã đã nói. Đây là đạo mà Phật Bồ Tát đã hành trì. Mọi tạo tác của chúng ta nếu trái nghịch với chân tướng sự thật thì nhà Phật gọi đây là tạo nghiệp. Trong nghiệp lực, có thiện nghiệp và ác nghiệp. Thiện nghiệp thì biến ra ba đường thiện, còn ác nghiệp thì biến ra ba đường ác. Tiêu chuẩn của thiện ác, tóm lại chính là tự lợi và lợi tha.***

“Nếu như trong cuộc sống thường ngày của mình chỉ là tự lợi, không lợi tha, thậm chí làm tổn hại người khác trong khi mình có lợi, thì đây là ác nghiệp. Nếu như tự lợi nhưng cũng nghĩ đến lợi tha thì đây là thiện nhỏ. Nếu như chân thật có thể xả mình vì người, chỉ cần xã hội đại chúng có thể được lợi, hy sinh chính mình, chính mình có bị tổn hại cũng không hề gì thì đây là đại thiện.” Ở thế gian có quy tắc đôi bên cùng có lợi đó là thiện nhỏ.

Ngài tiếp lời: ***“Thiện nghiệp cảm được quả báo của trời người, ác nghiệp cảm được quả báo của ba đường. Cho nên sáu cõi luân hồi từ đây mà hình thành.”*** Không phải Phật, Bồ Tát tạo ra ba đường thiện; không phải vua Diêm La tạo ra ba đường ác; mà chính là nghiệp thiện ác mà chúng sanh tạo ra. Đây là chân tướng sự thật mà chúng ta phải chân thật thấu hiểu. Có người lại cho rằng có một bộ phận chuyên tạo ra địa ngục. Nghĩ như thế là sai rồi!

Trong ***“Thái Thượng Cảm Ứng Thiên”*** có câu chuyện về ông Trương Thái Viêm, ban ngày làm việc ở dương gian, ban đêm thì làm việc ở Diêm phủ. Khi đến địa phủ, ông thấy những hình phạt ở đó quá ác như giường sắt, cột đồng cháy đỏ. Ông yêu cầu phán quan rằng có thể bỏ hình phạt này không, vì hình phạt này nặng quá! Phán quan không nói gì mà yêu cầu tiểu quỷ dẫn ông Trương Thái Viêm đến nơi có Địa Ngục cột đồng, giường sắt. Tiểu quỷ khi dẫn ông tới gần cửa ngục, đứng từ xa đã run lên bần bật. Trương Thái Viêm liền bước đến và đẩy cửa vào; thì bên trong là một hoàn cảnh khác: mọi thứ mát mẻ, không có giường sắt, cột đồng cháy đỏ. Lúc ấy, ông mới nhận ra rằng Địa Ngục là do nghiệp cảm của chúng sanh. Nếu chúng sanh không có nghiệp cảm đó thì không có cảm nhận, không thấy có giường sắt, cột đồng.

Một lần, tôi đến Nha Trang chia sẻ Phật pháp và có duyên đi hộ niệm cho một bà cụ. Bà nằm trên võng kêu la rằng có chuột đang cắn vào ngực của bà. Bà liên tục giơ tay bốc thứ gì đó ở ngực và ném ra. Lúc đó, đèn sáng chung, tất cả

mọi người đứng vây quanh bà niệm Phật lớn tiếng. Bà lúc đó không niệm Phật cùng mọi người mà chỉ lo bắt chuột vút đi. Giá như bà chuyên tâm thì chỉ một lúc cảnh đó sẽ biến mất. Một ví dụ khác, có lần tôi gặp một cô gái, cứ nhắm mắt lại thì thấy mặt quỷ xuất hiện. Khoa học có thể cho rằng đó là ảo tưởng hoặc hệ thần kinh có vấn đề; tuy nhiên, Phật pháp cho rằng đó là nghiệp cảm của chúng sanh, chúng sanh tự cảm nhận.

Cho nên, ba đường thiện hay ba đường ác — tức là sáu cõi luân hồi — đều do nghiệp lực của chúng sanh chiêu cảm mà ra. Chúng sanh có nghiệp cảm ở trong địa ngục giương sắt, cột đồng cháy đỏ thì họ mới nhìn thấy và họ cảm nhận như mình đang bị thiêu đốt. Người không có nghiệp này thì không hề nhìn thấy; như ông Trương Thái Viêm lại thấy địa ngục cột đồng đó mát mẻ, Khang trang, sạch đẹp, không có một chút nóng bức nào. Cũng vậy, một anh chàng đang yêu đứng bên Hồ Tây và thốt lên rằng: “Ôi, Hồ Tây hôm nay đẹp quá”. Còn anh chàng đang thất tình nghe thấy như vậy sẽ quát lại rằng: “Đẹp cái gì mà đẹp!”. Đúng như người ta nói: “Người buồn cảnh có vui đâu bao giờ”. Đó chính là nghiệp cảm của chúng sanh.

Hòa Thượng khẳng định: ***“Thành thật mà nói, đạo ở trong sáu cõi đều chưa phải là chánh. Cho nên đồng tu học Phật cần phải lấy việc siêu việt sáu cõi luân hồi, vãng sanh thế giới Tây Phương Cực Lạc, làm mục tiêu cả cuộc đời này của chúng ta.”*** Trong sáu cõi luân hồi, vào được ba đường thiện rồi vẫn phải tiếp tục luân chuyển cho nên vượt thoát sáu cõi và vãng sanh Cực Lạc mới là mục tiêu để chúng ta nỗ lực.

Bài học hôm nay, Hòa thượng chỉ dạy cho chúng ta rằng: Đạo là phép tắc của tự nhiên; cho nên khi chúng ta làm đúng chuẩn mực, chúng ta đường đường chánh chánh, chúng ta sẽ trở nên mạnh mẽ chứ không yếu hèn. Chỉ khi làm những việc sai trái, chúng ta mới có trạng thái bất an, rứt rứt. Cho nên chúng ta phải hiểu rõ về chữ “đạo” sao cho thấu tột: là chân tướng sự thật, là phép tắc của đại tự nhiên. Phật luôn dạy chúng ta phép tắc để chúng ta sống thuận theo đại tự nhiên, đúng theo chân tướng sự thật. Chỉ có chúng ta làm sai, làm sai là trái đạo. Một dòng chảy mà chúng ta ngăn lại, nó sẽ chảy sai, nước sẽ phá hủy hết những thứ chúng ta đang ngăn lại. Ngày nay, khoa học kỹ thuật cao, người ta muốn sửa lại

mọi thứ, kể cả sửa mặt mũi thân tướng và kết quả của việc này là nhiều bệnh và tuổi thọ giảm. Tác hại này gây ra do họ đã làm sai với đạo./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!